

«el gran cor de la dama, / que si era donzella, seria *rebuçada*, / troba son fill Andreu, que ve de la llaurada», MilàF, *Romlo* (307G); ben viu i fins colloquial en cat. central (ús comercial), «li van *řebugá* (o *-učá*, Bna) una partida de cuiros ---» 1 més o menys per tot. fins a Eiv. («*rebutjà* refusar», PzCabr.) i els Pirineus. Des del Montseny cap al Nord, es manté amb la *-ř-* etimològica (mentre que s'ha tornat *ř* d'allí al Sud, segons la llei fonètica moderna, *LleuresC*, p 260), fins en el vigatà Verdaguer: «Nines galans lo cridan desde un cim de palmera, / --- / se penjan infants tendres pel fret esmortehts; / lo Grec tot ho *rebuja* y empenya, a cada banda, / morts y vius, moltonades, y llenya a caramulls, / --- / a la gentil Hesperis cercant, de negres ulls», *Atl* (original de 1877 i edd) v, 22a; igual a l'Empordà («me'n demanava tants duros per una dotzena però l'hi vaig *řebužá*» Boadella, 1939) Oit allà a una pàgina.

El tractament fonètic de REPÜDIARE és, doncs, òbviament normal pel que fa al consonantisme, si bé pot causar algun escrúpol quant a la vocal; majorment donada la desaparició d'aquest mot en totes les llengües romàniques fora de la nostra (salvant els cultismes), fins i tot la llengua d'oc antiga i moderna. *revužá*/*revoidá*/*reboužá* «reverser, transvaser, dévider», *TdF* ve de *vuejā* 'buidar', VOCITARE, no pas d'això) Esperaríem **rebojar*, com sigui que la brevetat de la ü llatina està assegurada, no sols per escansions de poetes, sinó per les comparacions etimològiques (veg Walde).

Però s'explica pel joc de l'analogia morfològica. segons fonètica històrica, havia d'haver-hi, en cat. arcaic, l'alternança *-oz/-ú-* en verbs com *pojar*/*pija* (PÜDIARE), *enojar*/*enija* INÜDI-ARE, *ojar*/*uja* ÜDIARI, *emplojar*/*plójós*/*plija*, i al costat d'això un tipus *rebojar*/*rebója*, que aviat seria incorporat a l'altre esdevenint *rebojar*/*rebúja*; i més tard es tendí a generalitzar la *u* en tots ells, *pojar* esdevenint *pujar*, *enojar* > *enujar*, *ojar* > *ujar*, *emplujar* etc.: així mateix s'eliminarà la *o* en totes les formes de *rebujar*; també en el cas d'*estojar*, *estoig* STÜDIUM, aparegueren per aquesta via les variants *estuig*, *estuja*, encara que en aquest cas no arribessin a generalitzar-s'hi. Veg. el cas semblant de *cuidar*. Fets paral·lels en francès, on s'explica així *cuidar*/fr. ant. *coidier*, *estui*/*estouer* etc.

Quant a la desaparició de REPUDIARE en el període lingüístic neollatí, amb la notable oposició catalana, degué admetre ben poques excepcions, car són evidents catalanismes el murc. *rebochar*, *rebuche* (GaSorian) i l'andal. or. *rebutjar* (AlcVenceslada).¹ Només tenim notícia d'un leon. ant. i cast. dial. ant. *repyoar* «rechazar» en el *Fuero Juzgo* i en Berceo, que des d'aquell pogué passar al Fur de Terol (vocab. de Gorosch): com que en aquests furs coexisteix amb una variant *repuyar*, amb *u*, això i llur *-p-* constant ens fa pensar en un semicultisme jurídic en el mal anomenat «llatí vulgar lleonès» (designació pseudonímica d'un llenguatge semiculte)² El que realment existeix és bc dial. *arbuatu* «despreciado, desechado» (Mitxelena, *FonHivca.*, 164), si bé el fet de no ser més que la-

bortà, suletí i baix-navarrès, junt amb la sonora *-b-*, pot induir a creure que vingué d'un bearn. arcaic **arrebuaat* posteriorment desaparegut.

A Mallorca en lloc de *rebutjar* s'han introduït formes afrancesades: *repussar* < fr. *repousser* (REPULSARE), amb el derivat *repussai* 'rebuig' («dialecte --- no vol dir degeneració, corrupció o *repussay* d'una altra llengua», *BDLC* i, 152; x, 50) Localment *rebussai* a Mall. per compromís amb el correcte *rebuig*. Tot això ve del fet que avui *rebutjar* s'ha antiquat en l'ús vulgar a Mall., com fa constar el *DFgra* (623), substituït vulgarment per «*refuar*: despreciar». És lamentable per als balears aquest fet, però no és excusa legítima per usar *refusar* literàriament amb el sentit de 'rebutjar', com per desgràcia observem en alguns escriptors balears de l'escola Alcover-Moll. Cal exhortar tots els escriptors insulars a no empobrir d'aquesta manera els matisos de la llengua literària comuna.

D'un *rebrotxar* 'refusar iradament', rusticisme que tingué AMAlcover enamorat, d'ençà que ja va usar-lo en les seves narracions juvenils, a penes se cita altra prova que en els seus escrits (una d'atribuïda al S XVI, i publicada per un almanac, pot ser text apòcrif o almenys modernitzat): «què cosa és *rebrotxar-me* sa novia!» (*Contarelles*, 47), *BDLC* x, 52, que fins arriba a dir *irrebrotxable* («el --- és tan legítim i tan ~ com *lo*», *BDLC* ix, 147, calc grosser del fr.). Que no pot ser representant autòcton de l'ètimon del fr. *reprocher*, oc. ant. *repropchar* (*AORBB* III, 56), és elemental segons fonètica històrica catalana (per a la formació complexa i singular d'aqueix tipus gallo-romànic **REPROPIUM*, veg. *REPROCHE*, *DCEC/DECH*): és clar que en produir-se el manlleu del francès (directe o per via castellana o occitana) el mot a Mallorca canvià la *-p-* en *b* per compromís amb el nostre *rebutjar*. Pel fet de ser un mot no recollit ni tan sols pel *DAG*, i estrany a Menorca i Eivissa, salta a la vista el seu caràcter d'imitació forastera. El matis d'indignació propi de *rebrotxar*, subratllat per Moll (*AORBB*, l c.) i visible en les cites que se'n donen justifica la intervenció del fr. *reprocher*, en connubi amb el cat. *rebutjar*, en la naixença del mot.

La forma culta *repudiar*, com a cosa del llenguatge legalista o notarial, ja *repudada* en *Curial e Guelfa* (*NCl*. III, 150 19). cf. *libel de rebuig*, supra, en Eiximenis

DERIV : *Rebuig* [S. XIV, *DAG*; 1443, *AlcM*] «lo vici de la cosa venal és cosa per què lo venedor vendria menys la sua cosa, e li vendria a menyspreu o a *rebuig*», *Suma de Collacions*, ms. del S. XV (B. Un. Bna), 165; i supra en Eiximenis. «Tal l'hèroe, al rompre aquella maror armpotent, / s'engolfa en les onades, a cops de ferro cru / --- / allà aboca ses ires hont més arreu pot batre / --- / los guerrers de cap d'ala cauhen de quatre en quatre, / lo *rebuig*, com espigues de blat, de cent en cent», *Atl* III, 38d. A Pallars-Ribagorça la fonètica local exigeix *rebu*, que en efecte hi és viu fins a la punta extrema, Vall de Benasc: allí ho apliquen a les ovelles i cabrum febles, que inaptes per pujar a les altes pastures, es queden en el poble, so-